

ymgynghorwyr, contractwyr, asiantau ac is-gwmnïau sy'n gweithredu dros, neu ar ran y Gymdeithas / Agor y Llyfr ('personau cysylltiedig'). Mae pob gweithiwr cyflogedig a phersonau cysylltiedig

Nid staff Cymdeithas y Beibl / Agor y Llyfr sy'n cyf-weld nac yn dewis Storiwyr i gyflawni'r gwaith, ond mae gofyn i'r Storiwyr fod yn aelodau o'r awdurdod anfon a rhaid iddynt gael eu cymeradwyo ar gyfer y weinidogaeth hon gan yr arweinwyr perthnasol. Mae'r awdurdod anfon hefyd yn gyfrifol am y gwaith o archwilio cefndir gwirfoddolwyr a'u recriwtio i fod yn Storiwyr gan ddilyn y drefn a welir isod. Dylai pob awdurdod anfon ddilyn y broses recriwtio a dethol sydd wedi ei rhestru isod.

Gwiriad y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd.

Os bydd person o dramor yn ymgeisio am swydd, dylai'r person sy'n trefnu'r penodiad ofyn i'r ymgeisydd am wybodaeth am unrhyw droseddau (a elwir hefyd yn dystysgrif ymddygiad/cymeriad da) gan y Llysoenhadaeth berthnasol / yr Uchel Gomisiwn (neu heddlu) perthnasol. Mae hyn yn golygu fod angen i'r ymgeisydd, yn ychwanegol at geisio datgeliad gan Wasanaeth Datgelu a Gwahardd y DU, wneud cais am y gwiriad ychwanegol hwn a fydd yn cwmpasu'r amser a dreuliodd ganddo / ganddi dramor. Am wybodaeth bellach, gweler gwefan y Swyddfa Gartref:

gov.uk/government/publications/criminal-records-checks-for-overseas-applicants

4.3 YMRWYMIAD STORIWR I DDIOGELU

Rhaid i bob Storiwr ddatgan y bydd yn cydymffurfio â'r Cod Ymarfer, a bydd yn derbyn crynodeb o'r gweithdrefnau Diogelu. Disgwylir iddynt hefyd gadw at y Cod Ymddygiad, a byddant yn cael eu briffio am Bolisi Diogelu pob ysgol unigol a'r gweithdrefnau perthnasol. Bydd pob Storiwr yn cytuno i gadw at y polisi hwn, y Cod Ymddygiad pan fydd yn ymweld ag ysgolion, ac at bolisiau a gweithdrefnau lleol perthnasol yr ysgolion.

5. HYFFORDDIANT AC AROLYGAETH

Dylai fod gan bob Storiwr gopi o'r Llawlyfr sy'n cynnwys y Cod Ymarfer. Bydd Arweinwyr Timau yn hysbysu'r Storiwyr o unrhyw newidiadau i Bolisi Diogelu a gweithdrefnau'r ysgol. Lle bo hynny'n bosib, dylai Storiwyr fynychu hyfforddiant lleol fydd yn cynnwys diweddiariad ar ddiogelu, a hynny'n flynyddol. Yn ychwanegol at hyn, dylai Arweinwyr Timau sicrhau fod materion diogelu, y polisi hwn, unrhyw weithdrefn berthnasol, a'r Cod Ymddygiad Diogelu yn cael eu trafod gyda'u timau unwaith y flwyddyn. Bydd hyn yn sicrhau bod pawb yn derbyn yr wybodaeth ddiweddaraf ac yn ymwybodol sut i ymdrin ag unrhyw bryderon am ddiogelu o ran plant neu wirfoddolwyr. Bydd Cymdeithas y Beibl / Agor y Llyfr yn sicrhau bod Storiwyr yn derbyn gwybodaeth am unrhyw newidiadau i ddeddfwriaeth diogelu, a pholisiau a'r gweithdrefnau cysylltiedig drwy e-bost a'r wefan.

Bydd timau newydd yn cael hyfforddiant craidd naill ai'n Bersonol neu ar zoom. Dylai Arweinwyr Timau newydd gysylltu ag Agor y Llyfr am gymorth a chyngor. Yr ydym hefyd yn argymhell y dylai Storiwyr fynychu hyfforddiant diogelu eu henwad a sesiwn gydag Arweinydd Diogelu Dynodedig neu Uwch-berson Diogelu Dynodedig yr ysgol.

am y digwyddiad i'r Bwrdd Ymddiriedolwyr, y Comisiynwyr Elusennau a'r awdurdodau perthnasol.

Mae diffiniadau manwl o gam-drin ynghyd ag arwyddion o gam-drin, yn ogystal â sut i ymateb i ddatgeliad o gam-drin, wedi'u cynnwys isod ac yn Atodiad 1:

Cam-drin yw ymyrryd â hawliau dynol a sifil unigolyn gan rywun neu rywrai eraill.

Gall cam-drin gynnwys un weithred unigol neu weithredoedd sy'n digwydd dro ar ôl tro.

Gall fod yn gorfforol, yn eiriol neu'n seicolegol, gall fod yn weithred o esgeulustod neu beidio â gweithredu, neu fe all ddigwydd pan fydd person bregus yn cael ei berswadio i gymryd rhan mewn gweithred ariannol neu rywiol nad ydyw wedi cydsynio â hi neu na all gydsynio â hi.

Gall cam-drin ddigwydd mewn unrhyw berthynas a gall arwain at ecsbloetio neu niwed sylweddol i'r sawl sy'n cael ei gam-drin.

7.2 PRYDER

cyflogedig a Storiwyr i gynorthwyo Cymdeithas y Beibl / Agor y Llyfr ac i fod yn wyliadwrus er mwyn rhwystro, darganfod a rhoi gwybod am unrhyw gam-drin.

Dylai gweithwyr cyflogedig a Storiwyr roi gwybod am unrhyw bryderon ac amheuon sydd ganddynt ynghylch cam-drin plentyn, gan ddefnyddio

9. ADOLYGU GWEITHDREFNAU A HYFFORDDIANT

Bydd Adran Adnoddau Dynol Cymdeithas y Beibl yn monitro ac yn adolygu'r modd y gweithredir y polisi hwn a'r gweithdrefnau cysylltiedig yn flynyddol. Anogir gweithwyr cyflogedig a'r rhai sy'n gweithio i Gymdeithas y Beibl / Agor y Llyfr, neu ar eu rhan, i gysylltu â'r Adran Adnoddau Dynol gydag unrhyw awgrymiadau, sylwadau neu adborth ar sut y gellir gwella'r gweithdrefnau hyn.

Mae Cymdeithas y Beibl / Agor y Llyfr yn cadw'r hawl i newid a diweddarau'r polisi hwn yn ôl y gofyn. Er mwyn osgoi amheuaeth, nid yw'r polisi hwn yn ffurfio rhan o gytundebau cyflogaeth gweithwyr cyflogedig.

Gall hyn gynnwys rhyngweithio mewn ffordd sydd y tu hwnt i allu a datblygiad y plentyn, yn ogystal â goramddiffyn a chyfyngu ar ei allu i archwilio a dysgu, neu atal y plentyn rhag cymryd rhan mewn rhyngweithio cymdeithasol normal. Gall olygu gweld neu glywed person arall yn cael ei gam-drin. Gall gynnwys bwlio difrifol (gan gynnwys seiberfwlio), peri i blant deimlo'n ofnus neu feddwl eu bod mewn perygl, a hynny'n aml, neu ddefnyddio neu lygru plant. Mae yna elfen o gam-drin emosiynol ym mhob math o gam-drin plant, er y gall ddigwydd ar ei ben ei hun.

Cam-drin rhywiol: Mae cam-drin rhywiol yn golygu gorfodi neu annog plentyn neu unigolyn ifanc i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol, nad ydynt o reidrwydd yn cynnwys lefel uchel o drais, pa un a yw'r plentyn yn ymwybodol o'r hyn sy'n digwydd ai peidio. Gall y gweithgareddau gynnwys cyffwrdd plant yn gorfforol, gan gynnwys gweithgareddau treiddiol (er enghraifft trais neu ryw geneuol) neu weithgareddau nad ydynt yn dreiddiol megis mastyrbio, cusanu, rhwbio a chyffwrdd heb fynd o dan unrhyw ddillad. Gall hefyd gynnwys gweithgareddau digyffyrddiad, megis plant yn edrych ar ddelweddau rhywiol neu'n cymryd rhan mewn cynhyrchu delweddau rhywiol, gwyllo gweithgareddau rhywiol, annog plant i ymddwyn mewn ffordd rywiol amhriodol, paratoi plant i gymryd rhan mewn cam-driniaeth (gan gynnwys trwy'r rhyngwyd). Nid dynion yn unig sy'n cam-drin yn rhywiol. Gall menywod hefyd gyflawni gweithredoedd sy'n cam-drin eraill yn rhywiol, fel y gall plant hefyd.

Esgeulustod : Mae esgeulustod yn fethiant parhaus i ddiwallu anghenion corfforol a/neu seicolegol sylfaenol plentyn, sy'n debygol o arwain at amharu ar iechyd neu ddatblygiad y plentyn yn ddifrifol. Gall ddigwydd yn ystod y beichiogrwydd oherwydd bod y fam yn camddefnyddio sylweddau. Wedi geni'r plentyn, gall esgeulustod ddigwydd oherwydd bod rhiant neu ofalwr yn methu:

darparu bwyd, dillad neu lety digonol (mae hyn yn cynnwys cau'r plentyn allan o'r cartref neu droi cefn arno);

amddiffyn y plentyn rhag niwed neu berygl corfforol ac emosiynol;

sicrhau goruchwyliaeth ddigonol (yn cynnwys defnyddio gofalwyr anaddas); neu

sicrhau mynediad i ofal neu driniaeth feddygol briodol.

Gall hefyd gynnwys esgeuluso anghenion emosiynol sylfaenol plentyn neu beidio ag ymateb iddynt.

Ecsbloetio plant yn rhywiol

Mae ecsbloetio plant yn rhywiol yn ffurf ar gam-drin plant. Mae'n digwydd pan fo unigolyn neu grŵp

Ileiafrifoedd yn israddol; neu'n dadlau yn erbyn y lle hollbwysig a roddir i ddemocratiaeth a'r gyfraith yn ein cymdeithas.

ARWYDDION A SYMPTOMAU CAM-DRIN

Efallai yr amlygir hyn mewn arweinydd sy'n dychryn pobl ac yn mynnu eu bod yn gwneud beth mae ef/hi ei eisiau, gan fygwth canlyniadau ofnadwy neu ddiacter Duw os byddant yn anufuddhau. Efallai y bydd yn dweud fod Duw wedi datguddio pethau iddo neu iddi a'i fod/bod felly yn gwybod beth sy'n iawn. Mae'r rhai sy'n cael eu harwain ganddo neu ganddi yn ofni ei herio neu anghytuno ag ef/â hi, gan gredu y byddant yn colli ffafr a chymeradwyaeth yr arweinydd (neu, yn fwy difrifol, ffafr Duw).

Cafodd cam-drin ysbrydol ei ddiffinio yn 2013 fel "unigolyn yn rheoli a dwyn pwysau ar berson arall mewn cyd-destun ysbrydol. Mae'r person targed yn profi ymosodiad personol emosiynol iawn fel rhan o'r cam-drin. Gall y cam-drin hwn gynnwys: dwyn pwysau ar berson a chymryd mantais, gorfodi person i fod yn atebol, sensoriaeth wrth wneud penderfyniadau, yr angen i gadw cyfrinachedd a pheidio â dweud dim, pwysau i gydymffurfio, camddefnyddio'r ysgrythur neu'r pulpud er mwyn rheoli ymddygiad, rheidrwydd i ufuddhau i'r sawl sy'n gwneud y cam-drin, yr awgrym bod gan y sawl sy'n cam-drin statws 'dwyfol', wedi'i ynysu oddi wrth eraill, yn enwedig y rhai sydd y tu allan i gyd-destun y cam-drin." (Oakley & Kinmond, 2013)

Trais Domestig

Mae Cymdeithas Prif Swyddogion yr Heddlu (ACPO), Gwasanaeth Erlyn y Goron (CPS) a'r Llywodraeth yn diffinio trais domestig fel: 'unrhyw ddigwyddiad lle ceir ymddygiad bygythiol, trais neu gamdriniaeth (seicolegol, corfforol, rhywiol, ariannol neu emosiynol) rhwng oedolion 18 oed a throsodd, sy'n neu a fu'n bartneriaid agos neu'n aelodau o'r un teulu, waeth beth fo'u rhyw a'u rhywioldeb.' (Diffinnir aelodau'r teulu fel mam, tad, mab, merch, brawd, chwaer a neiniau a theidiau, pa un a ydynt yn perthyn yn uniongyrchol, yn deulu yng nghyfraith neu'n llyddeulu.)

Yn 2004 ehangwyd diffiniad y Llywodraeth o drais domestig i gynnwys gweithredoedd sy'n cael eu cyflawni gan aelodau estynedig o'r teulu yn ogystal â phartneriaid agos. Oherwydd hyn, gellir cynnwys pethau megis priodas dan orfod a throseddau sy'n cael eu cyflawni 'ar sail anrhydedd'. Mae cipio a llofruddiaeth yn cael eu cynnwys bellach o dan y diffiniad o drais domestig.

Adolygodd y Llywodraeth ei diffiniad o drais a cham-drin domestig fel a ganlyn ym mis Mawrth 2013:

"Unrhyw achos neu batrwm o ymddygiad sy'n rheoli neu'n bygwth, neu o drais neu gam-drin rhwng y rhai sydd yn 16 oed neu drosodd, sy'n neu a fu'n bartneriaid agos neu'n aelodau o'r un teulu, waeth beth fo'u rhyw a'u rhywioldeb." Gall hyn gynnwys y mathau canlynol o gam-drin, ond nid yw'n gyfyngedig iddynt:

1. Seicolegol
2. Corfforol
3. Rhywiol
4. Ariannol
5. Emosiynol

"Mae ymddygiad sy'n rheoli yn cynnwys: ystod o weithredoedd sydd wedi'u cynllunio i wneud person yn israddol ac/neu yn ddibynnol drwy eu hynysu a'u cadw rhag ffynonellau o gymorth, gan ecsbloetio'r adnoddau a'r galluoedd sydd ganddynt a hynny er budd personol, a'u hamddifadu o'r adnoddau sydd eu hangen i fyw'n annibynnol, i wrthsefyll a dianc, a hynny wrth reoli eu bywyd bob dydd."

“ Mae ymddygiad sy'n gorfodi: yn weithred neu'n ddilyniant o weithredoedd sy'n ymosod, yn bygwth, yn sarhau, yn codi ofn neu unrhyw gam-drin arall sy'n cael ei ddefnyddio i niweidio, cosbi neu ddychryn y dioddefwr.”

Ystyr aelodau o'r teulu yw mam, tad, mab, merch, brawd, chwaer a neiniau a theidiau, pa un a ydynt yn perthyn yn uniongyrchol neu beidio, teulu yng nghyfraith a llysdeulu. Fodd bynnag, nid yw hon yn rhestr gyflawn, a gellir hefyd gynnwys ewythrod, modrybedd, cefndryd a chyfnitherod, ayb.

Mae dogfen y Swyddfa Gartref (2009) *What is Domestic Violence?* London: Home Office yn diffinio trais domestig fel a ganlyn:

“ Unrhyw achos o ymddygiad bygythiol, trais neu gamdriniaeth (seicolegol, corfforol, rhywiol, ariannol neu emosiynol) rhwng oedolion sy

\$ ú

I

Cyflwynodd Deddf Troseddau Rhywiol 2003 nifer o droseddau newydd i ddelio â'r rhai sy'n ecsbloetio plant a phobl ifanc. Mae'r troseddau'n amddiffyn plant hyd at 18 oed a gallant ddwyn cosbau llym. Maent yn cynnwys:

ATODIAD 2 " -u=@ ‡ V-y) \o\ -o'8-VV' #=" k') -k" U ') @8-Oy'

Dylai Storiwyr sydd â phryderon diogelu ynghylch:

